

دکتر حسنعلی قنبری
مدیر عامل محترم و رئیس هیات مدیره بانک سپه
و دکترای اقتصاد

چالش‌های مدیریت ریسک در تقابل با بازارهای بی ثبات (مطالعه موردی بحران مالی اخیر)

چکیده

ایجاد ثبات اقتصادی در جوامع مختلف و در سطح بین‌المللی یکی از مهم‌ترین عوامل رونق و زمینه‌ساز ایجاد اطمینان مضاعف در سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل برای فعالیت‌های اقتصادی است. بررسی وضعیت اقتصاد جهانی طی چند دهه اخیر بیانگر وقوع بحران‌های اقتصادی متنوعی در جهان است که در زمان‌های مختلف و به دلایل متنوع به وقوع پیوسته و منجر به بی‌ثباتی اقتصادی شده است. مطالعه ساختار این بحران‌ها نیز بیانگر نقش بسیار با اهمیت بانک‌ها در وضعیت اقتصاد جهانی است. به‌گونه‌ای که در برخی موارد بانک‌ها به‌صورت مستقیم باعث ایجاد بحران‌های مالی شده و در بسیاری موارد نیز به صورت غیرمستقیم در شکل‌گیری و یا تشدید آن‌ها دخیل بوده‌اند. بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند که نقطه عطف بحران‌های اقتصادی مربوط به بحران اقتصادی اخیر است که از نظر گستردگی، منحصر به فرد بوده و آثار بسیار زیادی بر شاخص‌های مختلف اقتصادی جهان گذاشته است. این بحران نتیجه عملکرد نامناسب بانک‌ها و بی‌گمان برخی دیگر از عوامل اقتصادی بوده و به صورت مستقیم حول شبکه بانکی شکل گرفته است. از آنجا که مدیریت ریسک به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای کنترل فعالیت بانک‌ها و ایجاد انعطاف‌پذیری در آن (با توجه به تحولات محیط پیرامونی و درونی) مورد استفاده است، از این‌رو در مقاله حاضر سعی بر این است که ابتدا دلایل بحران و ریسک‌های بانکداری به‌صورت اجمالی مورد اشاره قرار گرفته و سپس راهبردهای احتیاطی مؤسسات مورد بررسی قرار گیرد. در ادامه ضمن تشریح کامل چالش‌های مدیریت ریسک با توجه به بحران کنونی، زمینه‌هایی چون راهبردهای احتیاطی در ابعاد (فرهنگی، حسابخواهی و مدیریت نقدینگی)، عواملی از قبیل رعایت شفافیت در گزارشگری مالی، مقررات حسابداری و مدل‌های ریسک مناسب و کارا در بانک‌ها مورد تبیین قرار خواهد گرفت. سرانجام راهکارهای اصلاحی برای استفاده مؤثر از ابزارهای مدیریت ریسک و افزایش کارایی نظام مدیریت ریسک کنونی بانک‌ها پیشنهاد می‌شود، ضمن اینکه این راهکارها به دورنمای آتی مدیریت ریسک در بانک‌ها نیز توجه دارد.

کلمات کلیدی: مدیریت ریسک، اقتصاد، شبکه بانکی، بحران مالی.